

***Kompleksowa koncepcja transportu osób z potrzebą
wsparcia w zakresie mobilności - organizacja usługi
door-to-door w Gminie Dębica***

Grudzień 2020

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Dokument został opracowany zgodnie z:

1. *Wytycznymi do przygotowania przez Wnioskodawców Kompleksowej koncepcji transportu osób z potrzebą wsparcia w zakresie mobilności, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych PFRON (załącznik nr 4 do Regulaminu konkursu grantowego dla jednostek samorządu terytorialnego, Warszawa 2020 r.).*
2. *Regulaminem konkursu grantowego dla jednostek samorządu terytorialnego Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych PFRON (załącznik do uchwały nr 44/2020 Zarządu PFRON z dn. 9 czerwca 2020 r., Warszawa).*
3. *Minimalnymi wymogami w zakresie standardu usługi door-to-door Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych PFRON (załącznik nr 5 do Regulaminu konkursu grantowego dla jednostek samorządu terytorialnego, Warszawa 2020 r.).*

Nazwa jednostki: Gmina Dębica

Dane adresowe: ul. Stefana Batorego 13, 39-200 Dębica

Teren, na którym będą wdrażane usługi transportu indywidualnego door-to-door: Gmina Dębica, obszar działania Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dębicy. Projekt jest skierowany do osób wymagających wsparcia w zakresie mobilności będących mieszkańcami Gminy Dębica.

Spis treści

1. Analiza dokumentów strategicznych i/lub programów rozwoju danej jednostki samorządu terytorialnego, w których uwzględnione zostały działania na rzecz aktywizacji zawodowej i społecznej osób z ograniczoną mobilnością	4
2. Analiza niezaspokojonych potrzeb transportowych osób z potrzebą wsparcia w zakresie mobilności w kontekście ich aktywizacji społeczno-zawodowej	9
3. Opis działań prowadzonych przez jednostkę samorządu terytorialnego, organizacje pozarządowe oraz inne podmioty na rzecz aktywizacji społeczno-zawodowej osób z potrzebą wsparcia w zakresie mobilności na terenie objętym usługami transportu	14
4. Opis funkcjonujących rozwiązań transportowych realizowanych przez jednostkę samorządu terytorialnego, organizacje pozarządowe i sektor prywatny na terenie objętym koncepcją skierowanych do osób z potrzebą wsparcia w zakresie mobilności	16
5. Propozycje sposobów zaspokojenia potrzeb transportowych (w tym szczególnie sposób organizacji usług) osób z potrzebą wsparcia w zakresie mobilności.....	18
6. Powiązanie proponowanego sposobu świadczenia usług transportowych dla osób z ograniczoną mobilnością z działaniami podejmowanymi na rzecz aktywizacji społeczno-zawodowej osób z potrzebą wsparcia w zakresie mobilności i planowanymi działaniami JST, mającymi na celu poprawę dostępności przestrzeni dla osób z potrzebą wsparcia w zakresie mobilności	22

1. Analiza dokumentów strategicznych i/lub programów rozwoju danej jednostki samorządu terytorialnego, w których uwzględnione zostały działania na rzecz aktywizacji zawodowej i społecznej osób z ograniczoną mobilnością

Gmina Dębica realizuje wsparcie kierowane do mieszkańców zgodnie z prawodawstwem krajowym oraz ratyfikowanymi umowami międzynarodowymi, w tym Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, *Konwencji o Prawach Osób Niepełnosprawnych ONZ*, *Ustawy o zapewnianiu dostępności osobom z niepełnosprawnościami*, *Ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych*, *Ustawy o pomocy społecznej*, *Ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie* oraz *Ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy*. Gmina Dębica podjęła starania przekształcenia Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dębicy w Centrum Usług Społecznych, dostosowuje kształt i kierunek działań do obowiązującego prawodawstwa oraz optymalizacji jakości świadczonych na rzecz mieszkańców usług. Gmina podejmowała działania związane z realizacją rządowego programu *Aktywizacji Społecznej Osób Starszych*, *ustawy Za życiem* oraz innych obowiązujących na terenie kraju możliwości wsparcia osób znajdujących się w niekorzystnej sytuacji, w tym osób starszych, osób z niepełnosprawnością, ograniczoną mobilnością, osób znajdujących się w szczególnie niekorzystnej sytuacji na rynku pracy.

Założenia *Kompleksowej koncepcji transportu osób z potrzebą wsparcia w zakresie mobilności* są zgodne z działaniami i priorytetami strategii i programów rozwojowych obowiązujących na szczeblu samorządowym oraz jednostek organizacyjnych samorządów dotyczących aktywizacji zawodowej i społecznej, wsparcia osób z niepełnosprawnością oraz transportu mieszkańców, w tym osób z potrzebą wsparcia w zakresie mobilności, co pozwala zwiększyć skuteczność i efektywność jej realizacji. Koncepcja realizacji usług door-to-door wpisuje się w szeroki wachlarz działań podejmowanych przez Gminę Dębica na rzecz poprawy jakości życia mieszkańców, w tym zwiększenia dostępności usług społecznych i zdrowotnych oraz aktywizacji zawodowej. Zestawienie dokumentów na poziomie regionalnym oraz lokalnym, będących zgodnymi z założeniami obowiązującego ustawodawstwa krajowego, wraz z nawiązaniem do ich założeń na poziomie lokalnym oraz źródłem przedstawiono w tabeli 1.

Tabela 1 Nawiązanie Koncepcji transportu do dokumentów strategiczno-programowych

Lp.	Nazwa dokumentu, data przyjęcia i okres obowiązywania	Grupa beneficjentów działań przewidzianych w dokumencie	Cele dokumentu ¹	Źródło/Uzasadnienie powiązania projektu z dokumentem
POZIOM REGIONALNY				
1.	Wojewódzki Program Pomocy Społecznej na lata 2016-2023	Beneficjenci działań przewidziani w dokumencie to obywatele województwa podkarpackiego, jednostki i grupy społeczne.	<p><i>Cel strategiczny:</i> Zwiększenie efektywności systemu pomocy i integracji w województwie.</p> <p><i>Cel operacyjny I:</i> Ograniczenie zjawiska wykluczenia społecznego w województwie.</p> <p><i>Cel operacyjny II:</i> Wspieranie rodzin w realizacji funkcji opiekuńczo-wychowawczej.</p> <p><i>Cel operacyjny III:</i> Zwiększenie i rozwój oferty świadczeń pomocy społecznej dla seniorów.</p>	<p>http://www.rops.rzeszow.pl/upload/filemanager/opsia/s1/WPPS_2016_2023.pdf</p> <p>Realizacja projektu polegającego na wprowadzeniu usług door-to-door na teren Gminy Dębica, przyczyni się do minimalizacji obszarów wykluczenia społecznego poprzez zapewnienie równych szans w dostępie do usług społecznych i publicznych. Stworzone zostaną warunki sprzyjające zaradności i samodzielności osób ze szczególnymi potrzebami, co jest zgodne z celami wskazanymi w programie.</p>
2.	Program działań na rzecz osób niepełnosprawnych w powiecie dębickim na lata 2014-2020	Osoby niepełnosprawnych jak również ich rodziny z powiatu dębickiego.	<p><i>Celem głównym programu jest przyjmowanie rozwiązań wpływających na wyrównywanie szeroko rozumianych szans osób niepełnosprawnych oraz dążenie do eliminacji wszelkich barier utrudniających osobom niepełnosprawnym równy dostęp do wszystkich dziedzin życia.</i></p> <p><i>Cel szczegółowy 1: Profilaktyka niepełnosprawności, umożliwienie osobom niepełnosprawnym uczestnictwa w życiu społecznym.</i></p> <p><i>Cel szczegółowy 2: Zapobieganie dyskryminacji, wspieranie działań zmierzających do likwidacji barier.</i></p> <p><i>Cel szczegółowy 3: Kształtowanie właściwych postaw wobec problemu niepełnosprawności,</i></p>	<p>http://www.pcrpowiatdebicki.pl/container/dokumenty-programy/program-na-rzecz-ON.pdf</p> <p>Realizacja usługi door-to-door przyczyni do zmniejszenia barier ograniczających uczestnictwo osób niepełnosprawnych w życiu społecznym zgodnie z zapisami i działaniami w ramach programu jak likwidacja barier transportowych poprzez zakup pojazdów dostosowanych do przewozu osób niepełnosprawnych.</p>

¹ Zapis założeń dokumentów przytoczono w niezmienionej formie.

			<p>poprawa jakości życia osób niepełnosprawnych, integracja społeczna. Cel szczegółowy 4: Wyrównywanie szans osób niepełnosprawnych na rynku, rehabilitacja zawodowa.</p>	
POZIOM LOKALNY				
3.	<p>Strategia rozwoju powiatu dębickiego na lata 2015-2025</p>	<p>Społeczność powiatu dębickiego w tym m.in. grupy seniorów, osoby niepełnosprawne.</p>	<p><i>Misja rozwoju:</i> Misją rozwoju powiatu dębickiego jest tworzenie warunków dla rozwoju biznesu, koordynowanie i inicjowanie działań na rzecz podnoszenia atrakcyjności lokalizacyjnej dla mieszkańców i turystów, w partnerstwie z sektorem biznesowym i pozarządowym, a także tworzenie warunków dla młodzieży powiatu dębickiego dla pozostania w powiecie i kreowanie wizerunku powiatu jako miejsca przyjaznego do życia, prowadzenia działalności gospodarczej oraz wartego odwiedzenia. <i>Wizja:</i> Powiat dębicki obszarem przyjaznym dla rozwoju przedsiębiorczości, w tym zwłaszcza bazującej na zasobach endogenicznych (przemysł rolno-spożywczy) oraz podtrzymującym trendy dotychczasowych kierunków rozwoju przemysłu chemicznego i usług transportowo-logistycznych; a także perspektywnym miejscem dla rozwoju osobistego i zawodowego dla młodzieży. <i>Cel strategiczny 1:</i> Sprzyjające warunki dla rozwoju lokalnej przedsiębiorczości, zwłaszcza wynikającej z zasobów endogennych i dominujących branż przemysłu. <i>Cel strategiczny 2:</i> Nowoczesna infrastruktura techniczna i dostępność komunikacyjna</p>	<p>https://powiatdebicki.pl/pro_debicki/zasoby/dokumenty/strategia.pdf</p> <p>Realizacja usług door-to-door pozwoli na wzrost jakości życia mieszkańców ze specjalnymi potrzebami mobilnymi – pozwolą na zwiększenie dostępu do infrastruktury i usług.</p>

			powiatu sprzyjająca intensyfikacji zewnętrznych i umocnieniu wewnętrznych społeczno-gospodarczych powiązań sieciowych. <i>Cel strategiczny 3:</i> Wysoka atrakcyjność lokalizacyjna powiatu, w tym korzystne warunki dla rozwoju zawodowego młodzieży.	
4.	Strategia Rozwoju Gminy Dębica na lata 2015–2024	Wszyscy obywatele Gminy Dębica	<i>Wizja:</i> Gmina Dębica atrakcyjnym miejscem zamieszkania i prowadzenia działalności gospodarczej tworzącym możliwości do wzrostu dochodów uzyskiwanych przez jej mieszkańców <i>Misja:</i> Zapewnienie warunków do prowadzenia działalności gospodarczej i społecznej wraz z tworzeniem przestrzeni przyjaznej do zamieszkania pozwala osiągnąć wysoki poziom życia mieszkańców gminy Dębica. <i>Cel strategiczny 1.1:</i> Tworzenie warunków do rozwoju gospodarczego. <i>Cel strategiczny 1.2:</i> Tworzenie warunków do rozwoju aktywności społecznej. <i>Cel strategiczny 2.1:</i> Tworzenie atrakcyjnych warunków mieszkaniowych.	<i>file:///C:/Users/lukas/Desktop/strategia-rozwoju-gminy-debica-na-lata-2015-2024.pdf</i> Stworzenie spójnego systemu opiekuńczego w tym dla osób z niepełnosprawnościami poprzez aktywizację i integrację środowiska seniorów, rozwój infrastruktury technicznej, rozwój infrastruktury społecznej oraz ograniczenie wykluczenia społecznego.
5.	Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dębica na lata 2009-2020	Mieszkańcy Gminy Dębica, którzy pozostają na marginesie życia społecznego, są wykluczeni społecznie bądź są zagrożeni wykluczeniem	<i>Misja:</i> Dębica jako gmina odpowiedzialna za jakość życia lokalnej społeczności będzie dążyć do podniesienia poziomu warunków bytowych swoich mieszkańców poprzez pozyskiwanie nowych inwestorów zapewniających miejsca pracy. Podejmowane inwestycje zapewnią jak najlepsze warunki życia i poczucie bezpieczeństwa socjalnego, publicznego i zdrowotnego oraz umożliwią realizację planów osobistych, zawodowych i społecznych mieszkańcom. Misją pomocy	<i>https://bip-gops.ugdebica.pl/fcp/gGBUKOQtTKlQhbx08SlkCWWhQ AykrCDILDWdbXxMbFmFBWxslAxtlFSVcVnRKCKl8V QIDJCUODBYAKg8TXAMIOAZK/39/public/strategia_gops_.pdf</i> Realizacja strategii oraz usługi door-to-door przyczyni się do poprawy sytuacji życiowej osób starszych, chorych i niepełnosprawnych poprzez rozszerzenie oferty usług rehabilitacyjno-opiekuńczych dla osób starszych, chorych i niepełnosprawnych.

			<p>społecznej w gminie Dębica jest organizowanie skutecznego wsparcia dla osób i rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej, które z różnych przyczyn wymagają wsparcia przy pomocy dostępnych środków infrastruktury i tworzenie nowych elementów infrastruktury socjalnej, realizowane przez wysoko kwalifikowaną kadrę pomocy społecznej w partnerskim dialogu z organizacjami pozarządowymi i grupami samopomocowymi.</p> <p><i>Wizja:</i> Gmina wypracuje nowoczesny, sprawnie działający i zintegrowany z innymi służbami system pomocy społecznej dysponujący adekwatną do potrzeb środowiska lokalnego siecią infrastruktury socjalnej, tworzony w partnerskiej współpracy z organizacjami pozarządowymi, odpowiadający współczesnym wymaganiom pomocy socjalnej. Mieszkańcy gminy będą mieli zapewnione poczucie bezpieczeństwa socjalnego i społecznego, gmina stanie się miejscem atrakcyjnym dla ludzi młodych a seniorzy będą mieli zapewnioną godną starość.</p> <p><i>Cel strategiczny II:</i> Poprawa jakości życia osób starszych i niepełnosprawnych.</p>	
--	--	--	--	--

Źródło: Opracowanie własne na podstawie ww. dokumentów

2. Analiza niezaspokojonych potrzeb transportowych osób z potrzebą wsparcia w zakresie mobilności w kontekście ich aktywizacji społeczno-zawodowej

Gmina Dębica nie prowadzi usług transportowych skierowanych w sposób szczególnie do osób z potrzebą wsparcia w zakresie mobilności. Komunikacja zbiorowa funkcjonująca na terenie gminy świadczona jest głównie przez prywatnych przewoźników (Ogro-trans, Adria, Marcel), wykonywana jest z wykorzystaniem taboru niedostosowanego do potrzeb osób z niepełnosprawnością, w tym z ograniczoną mobilnością. Badania prowadzone wśród mieszkańców gminy ukazują duży poziom niezadowolenia ze świadczonych usług zarówno jako rozkład jazdy (np. 2 połączenia w ciągu dnia Dębica-Stasiówka-Laskowa, godziny jazdy niedostosowane do potrzeb pasażerów, w szczególności osób starszych) jak i stan taboru: wyeksploatowane pojazdy, brak autobusów niskopodłogowych, wąskie przejścia z przodu, schody, brak możliwości transportu wózka inwalidzkiego podczas korzystania z transportu publicznego/zbiorowego.

Instytucją oferującą dowóz dostosowany do potrzeb osób z obniżoną niepełnosprawnością jest działające na terenie gminy Stowarzyszenie RADOŚĆ dysponujące samochodami umożliwiającymi komfortowy przewóz osób z niepełnosprawnością. Kadra Stowarzyszenia wykonuje dowóz swoich podopiecznych w ramach realizacji zadań statutowych, jednakże usługa ta jest dedykowana osobom będącymi beneficjentami działań Stowarzyszenia, w związku z powyższym nie pozostaje w bezpośrednim dostępie dla wszystkich osób wymagających wsparcia w zakresie mobilności..

Usługi transportowe door-to-door w ramach Działania 2.8, pn.: „*Usługi indywidualnego transportu door-to-door oraz poprawa dostępności architektonicznej wielorodzinnych budynków mieszkalnych*” świadczone będą na terenie Gminy Dębica z możliwością dowozu osób do miejsc poza gminą czyli do sąsiednich gmin jak Gmina Czarna, Gmina Jodłowa, Gmina Pilzno, Gmina Żyraków czy Gmina Brzostek. Pomoc kierowana będzie dla osób powyżej 18 roku życia, które wymagają wsparcia w zakresie mobilności celem usprawniania społeczno-zawodowego. Dla pokazania skali zjawiska w szczególności starzenia się społeczeństwa oraz konieczności zapewnienia wsparcia w tabeli 2 przedstawiono podstawowe dane statystyczne Gminy Dębica w zakresie demografii.

Tabela 2 Wskaźniki statystyczne dotyczące demografii i aktywności społecznej w Gminie Dębica w latach 2015-2019

Wskaźnik statystyczny dla Gminy Dębica	2015	2016	2017	2018	2019
Demografia i aktywność społeczna					
Liczba ludności	25 490	25 591	25 766	25 777	25 849
• w tym kobiety	12 776	12 820	12 902	12 933	12 963
• w tym mężczyźni	14 714	12 771	12 864	12 844	12 886
Udział % ludności w wieku przedprodukcyjnym	20,9	20,7	20,5	20,3	20,0
Udział % ludności w wieku produkcyjnym	63,3	63,1	62,9	62,8	62,6
Udział % ludności w wieku poprodukcyjnym	15,8	16,2	16,6	16,9	17,4
Liczba urodzeń na 1 000 ludności	9,83	11,04	11,46	10,44	10,30

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z BDL

Z powyższych danych wynika, że liczba mieszkańców na terenie Gminy Dębica z roku na rok rośnie i na dzień 31.12.2019 r. wynosiła 25 849 osób. Jest to wyraźny wzrost w porównaniu do 2015 r., gdzie liczba mieszkańców zwiększyła się o 359 osób. W Gminie Dębica można zaobserwować wyraźny wzrost liczby osób starszych, co wynika z dwóch podstawowych zjawisk: z wahań w liczbie urodzeń oraz wzrostu długości życia. Na koniec 2019 r. udział procentowy ludności w wieku poprodukcyjnym osiągnął poziom 17,4% i wzrósł w porównaniu do 2015 r. o 1,6 punktu procentowego. Z powyższych danych wynika również, że udział procentowy ludności w wieku produkcyjnym na przestrzeni lat 2015-2019 maleje. Porównując ze sobą rok 2015 oraz 2019 można zauważyć spadek ludzi w „sile wieku” wyniósł 0,7 punktu procentowego. Spadek ten spowodowany jest poszukiwaniem pracy przez młodych ludzi poza granicami gminy. Procentowy udział ludzi w wieku przedprodukcyjnym utrzymuje się na podobnym poziomie jednak z tendencją malejącą – w 2015 roku – 20,9% a w 2019 roku – 20,0%. Urodzenia na terenie Gminy Dębica są zróżnicowane na przestrzeni badanych lat 2015-2019. Najmniejszą liczbę urodzeń na 1 000 ludności odnotowano w 2015 r. z liczbą 9,83 urodzeń natomiast najwyższa liczba przypadła na rok 2017 z liczbą 11,46 urodzeń. Z danych wynika, że społeczność Gminy Dębica starzeje się, a ludzie młodzi, emigrują do większych miast w poszukiwaniu pracy bądź zwiększeniem swoich kwalifikacji i kompetencji. Sytuacja demograficzna Gminy wpisuje się w ogólnopolski trend geriatyzacji społeczeństwa. Zwiększa się długość życia mieszkańców (wg danych GUS średnia długość życia mężczyzny w Polsce w 2019 roku wynosiła 74,1, natomiast kobiety- 81,8), jednak jakość tego życia, ze względu na problemy zdrowotne, osamotnienie, problemy z wykonywaniem czynności życia codziennego, nie ulega znaczącemu polepszeniu.

Danych z Urzędu Stanu Cywilnego Gminy Dębica oraz z Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w zakresie orzeczeń o niepełnosprawności wskazują, że ok. 6% mieszkańców (ok. 1500

osób, dane PCPR) posiada orzeczenie o niepełnosprawności. Mieszkańcom Gminy wydano w latach 2017-2019 orzeczenia o niepełnosprawności: w 2017 roku – 382, w roku 2018 roku – 440 i w 2019 roku – 487. Zauważa się wyraźny, coroczny wzrost liczby wydanych orzeczeń. Dominująca grupa to 05-R (związane z narządem ruchu): 2017 roku – 125, w roku 2018 roku – 147 i w 2019 roku – 171 oraz 07-S (choroby układu oddechowego i krążenia): 2017 roku – 75, w roku 2018 roku – 89 i w 2019 roku – 75. Zameldowanych na pobyt stały w gminie to 25 703 osoby (USC Dębica, XII 2019), z czego ponad 20% to osoby powyżej 60 roku życia. W latach 2017-2019 w gminie urodziło się 309/281/279 dzieci. Gmina ma dodatni przyrost naturalny zatem konieczne jest wsparcie dla kobiet w ciąży. Na szczególną uwagę zasługują deficyty funkcjonowania związane z chorobami narządu ruchu- już samoistne wymagają często wsparcia osób z zewnątrz, zaś w przypadku niepełnosprawności sprzężonej pomoc w poruszaniu się oraz załatwianiu podstawowych potrzeb życiowych staje się być koniecznością.

Biorąc pod uwagę analizę istniejących połączeń komunikacyjnych, w szczególności opinię ich użytkowników oraz coraz większą liczbę osób z niepełnosprawnościami uzasadniona jest organizacja na terenie Gminy Dębica usługi indywidualnego transportu door-to-door. Wynika ona z niezadowolającej częstotliwości i jakości połączeń komunikacją zbiorową oraz konieczność pokonania dystansu dom-przystanek, przystanek-miejsce docelowe, które dla osób z niepełnosprawnością ruchową, osób starszych, kobiet w ciąży, jest dużym obciążeniem. Istniejące połączenia komunikacyjne nie odpowiadają w pełni potrzebom osób z niepełnosprawnością i wymagających wsparcia w zakresie mobilności, natomiast korzystanie z usług taksówek częstokroć przekracza budżet zwłaszcza osób starszych i wymagających przyjmowania leków bądź korzystania np. z zabiegów rehabilitacyjnych. Problemy te określono dzięki przeprowadzanemu sondażowi wśród mieszkańców gminy, a także liderów lokalnej społeczności - przedstawicieli organizacji pozarządowych, sołtysów, pracowników Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej. Organizacja usług transportu indywidualnego door-to-door jest odpowiedzią na zdiagnozowane deficyty oraz próbą poprawy jakości, a nade wszystko dostępności usług społecznych, zawodowych i innych procesów inkluzyjnych, które bez odpowiedniego wsparcia stają się niedostępne dla osób z obniżoną mobilnością/wymagających stałego bądź czasowego wsparcia w zakresie mobilności.

Przez Gminę Dębica przebiegają ważne szlaki komunikacyjne: trasa E4, magistrala kolejowa Kraków-Przemyśl, a przez jej północną część przebiega autostrada. Podstawowy układ drogowy stanowi droga krajowa nr 4 - droga krajowa międzyregionalna zaliczana do szlaku międzynarodowego. Zaliczana jest do III klasy technicznej i na terenie gminy jej odcinek ma długość około 7,5 km (przebiega przez wsie: Podgrodzie, Latoszyn, Nagawczyzna, Zawada). Kolejny układ stanowi droga wojewódzka nr 958 - o przebiegu północ - południe, łączy drogę Nr 4 E-40 w Dębicy z drogą Nr 9 w Tarnobrzegu. Odcinek na terenie gminy ma długość około 14,5 km (przebiega przez

wsie: Pustynia, Kędzierz - Kozłów, Brzeźnica, Pustków). Droga ta ma duże znaczenie gospodarcze, zaliczona jest do III klasy technicznej. Pozostałą sieć dróg stanowią drogi powiatowe:

- Nr 1281 Męciszów – Kochanówka,
- Nr 1282 Pustków - Wola Ociecka,
- Nr 1283 Brzeźnica – Krownice,
- Nr 1284 Ocieszyn – Brzeźnica,
- Nr 1285 Stacja kolejowa Kochanówka – Paszczyna,
- Nr 1286 Lubzina – Paszczyna,
- Nr 1288 Zawada – Pustynia,
- Nr 1303 Łabuzie – Kamieniec,
- Nr 1301 Dębica – Latoszyn – Braciejowa,
- Nr 1302 Braciejowa – Południk,
- Nr 1298 Nagawczyna – Stasiówka,
- Nr 1299 Zawada – Stobierna – Stasiówka,
- Nr 1300 Stasiówka – Łupiny,
- Nr 2404 Połomia – Gębiczyna,
- Nr 2509 ul. Świętosława,
- Nr 1316 Głobikowa – Siedliska Bogusz.

Część budynków użyteczności publicznej (komisariat policji, biblioteki) nie posiadają ułatwień architektonicznych; niektóre z instytucji (np. ośrodek zdrowia, budynek urzędu gminy, dom seniora) – posiadają podjazdy, poręcze i uchwyty, jednak osoba o obniżonej mobilności i tak wymaga wsparcia asystenta. Pomimo ułatwień w niektórych budynkach (np. Gminny Ośrodek Sportu i Rekreacji – posiada windę, podjazd) utrudniony lub wręcz niemożliwy jest dojazd komunikacją zbiorową.

Z powyższych informacji wynika, że budynki o charakterze instytucjonalnym (urzędy, szkoły itp.) nie są dostosowane dla osób z ograniczoną mobilnością. Zaspokajając swoje potrzeby niezbędna jest im pomoc osoby trzeciej, która pomoże w dostaniu się do odpowiedniej instytucji oraz podczas jej opuszczania jak również podczas całej podróży. Zaznaczyć należy, że podejmowane są działania na rzecz zwiększenia dostępności budynków użyteczności publicznej dla osób z obniżoną mobilnością, w tym osób z niepełnosprawnościami narządów ruchu. Nowe obiekty projektowane są zgodnie z założeniami uniwersalnego planowania, jednakże działania te nie są wystarczające dla prowadzenia aktywizacji społecznej i zawodowej osób wymagających wsparcia. Biorąc pod uwagę fakt ograniczonej możliwości dojazdu komunikacją publiczną, w szczególności z

miejsowości oddalonych od siedziby głównych instytucji związanych z samorządem, ochroną zdrowia, edukacją oraz aktywizacją, konieczne jest zorganizowanie usług transportowych skierowanych do osób dorosłych, nie objętych wsparciem przez inne podmioty świadczące usługi o podobnym charakterze.

Konkludując, podjęcie przez Gminę organizacji usługi transportu indywidualnego door-to-door pozwoli na zwiększenie samodzielności osób wymagających tego wsparcia. U uczestników wzrośnie poczucie sprawstwa, poprawi się jakość życia poprzez możliwość decydowania o sobie, możliwość samodzielnego załatwiania spraw życia codziennego, w tym spraw administracyjnych i urzędowych. Usługa transportu realizowana na terenie gminy stworzy możliwość aktywizacji zawodowej nie tylko poprzez uczestnictwo w kursach i szkoleniach zawodowych, ale również podjęcie stałego zatrudnienia (w prowadzonym badaniu sondażowym wykazano, że osoby z niepełnosprawnością lub obniżoną mobilnością są chętne do podjęcia pracy, jednak przez brak prawa jazdy lub odpowiedniego połączenia komunikacją publiczną/zbiorową nie mogą tego zatrudnienia podjąć). W szerszym rozumieniu efektem wprowadzenia usług transportowych skierowanych do osób o obniżonej mobilności będzie odciążenie członków rodzin oraz opiekunów faktycznych, zmniejszenie kosztów udzielanego wsparcia socjalnego dzięki podjęciu zatrudnienia, poprawa funkcjonowania społecznego i psychicznego, budowanie pozytywnej samooceny wśród uczestników. Działania będą spójne z założeniami dokumentów strategicznych obowiązujących na szczeblu samorządowym. Usługa wpisuje się w szereg podejmowanych działań i starań związanych z poprawą jakości życia mieszkańców Gminy Dębica, w szczególności osób w wieku senioralnym, osób wymagających opieki dziennej i całodobowej, osób z niepełnosprawnością.

3. Opis działań prowadzonych przez jednostkę samorządu terytorialnego, organizacje pozarządowe oraz inne podmioty na rzecz aktywizacji społeczno-zawodowej osób z potrzebą wsparcia w zakresie mobilności na terenie objętym usługami transportu

Na terenie Gminy Dębica funkcjonuje Dzienny Dom Senior +, w którym ze wsparcia w ramach prowadzonych zajęć korzysta 18 osób.

Stowarzyszenie Inicjatyw Społecznych „Nowe Możliwości” prowadzi działania aktywizacyjne i edukacyjne skierowane do seniorów, w szczególności związane z budowaniem relacji z młodszym pokoleniem, integracji oraz edukacji. Działania Stowarzyszenia skupione są wokół aktywizacji społecznej oraz przeciwdziałaniu osamotnieniu osób starszych, stworzenia warunków do skutecznej transmisji kulturowej, ukazywania dziedzictwa historycznego, kulinarnego oraz kulturowego lokalnej społeczności.

Fundacja Antoniego Kamińskiego EDUCARE ET SERVIRE realizuje projekty związane z aktywizacją edukacyjną i zawodową, w tym skierowaną do grup defaworyzowanych, osób z niepełnosprawnością oraz powracających na rynek pracy: kursy kwalifikacyjne, doradztwo zawodowe oraz pośrednictwo pracy. Działalność Fundacji skupia się wokół edukacji osób z wykorzystaniem nowych technologii oraz praktycznej nauki zawodu.

Działające Stowarzyszenie Rodzin i Przyjaciół Osób Niepełnosprawnych RADOŚĆ wspiera poprzez poradnictwo, mieszkania usamodzielniające oraz inne formy aktywnej integracji- zakład aktywności zawodowej, spółdzielnie socjalne oraz warsztaty terapii zajęciowej. Prowadzone przez Stowarzyszenie przedsiębiorstwa społeczne oraz podmioty ekonomii społecznej wpisują się w realizację założeń Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej, ich działalność jest zgodna z obowiązującym prawodawstwem, a realizowana przez podmioty rehabilitacja zawodowa i społeczna skierowana do grona odbiorców spełniających kryteria uczestnictwa w tej formie zatrudnienia/aktywizacji.

W działania integracyjne i aktywizujące lokalną społeczność włączają się również parafie z dekanatów dębickich oraz dekanatu pustkowskiego organizujące aktywne formy spędzania czasu wolnego przez osoby z niepełnosprawnością oraz ich rodziny. Na terenie gminy aktywnie działa duszpasterstwo niewidomych oraz duszpasterstwo głuchoniemych.

Na terenie Miasta funkcjonuje Środowiskowy Dom Samopomocy, jednakże jest on dedykowany wąskiej grupie interesariuszy, w szczególności osobom z niepełnosprawnościami i dysfunkcjami psychicznymi, demencją, niepełnosprawnością sprzężoną. W Środowiskowym Domu Samopomocy prowadzone są działania mające na celu poprawę jakości życia osób objętych wsparciem, w tym trening samodzielności- funkcjonowania w życiu codziennym, trening związany z relacjami interpersonalnymi, aktywne formy spędzania czasu wolnego, trening ruchowy.

Dla uczestników/podopiecznych środowiskowego domu samopomocy kadra organizuje pomoc w załatwianiu spraw urzędowych oraz dostępu do świadczeń zdrowotnych.

Gmina Dębica podjęła działania zmierzające do przekształcenia Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Centrum Usług Społecznych oraz wprowadzenie usługi asystenta osobistego osoby niepełnosprawnej - usługi dotychczas nie realizowanej na terenie Gminy. Ponadto podjęto działania zmierzające do powstania Centrum Opiekuńczo-Mieszkalnego, gdzie wsparciem objęte byłyby osoby ze znacznym oraz umiarkowanym stopniem niepełnosprawności w formie opieki dziennej, całodobowej oraz opieki wytchnieniowej. Na terenie gminy funkcjonują placówki świadczące opiekę dzienną lub całodobową, jednak ich ilość nie jest wystarczająca w stosunku do potrzeb mieszkańców. Ponadto często są umieszczani na listach oczekujących, w placówkach znacznie oddalonych od dotychczasowego miejsca zamieszkania. Opieka instytucjonalna jest również drogą i nie każdą osobą wymagającą takiej formy wsparcia stać na korzystanie z niej, w szczególności wśród osób posiadających niskie emerytury rolnicze. Dotychczas na terenie gminy nie jest realizowana opieka wytchnieniowa, która byłaby wsparciem dla rodzin i opiekunów faktycznych osób z niepełnosprawnością, osób przewlekle chorych i wymagających całodobowej opieki.

Planowana w ramach projektu usługa door-to-door jest więc spójna z działaniami już realizowanymi oraz planowanymi mającymi na celu poprawę dostępności przestrzeni dla osób z ograniczoną mobilnością oraz zwiększenia ich aktywności w przestrzeni publicznej oraz życiu społecznym.

4. Opis funkcjonujących rozwiązań transportowych realizowanych przez jednostkę samorządu terytorialnego, organizacje pozarządowe i sektor prywatny na terenie objętym koncepcją skierowanych do osób z potrzebą wsparcia w zakresie mobilności

Na terenie objętym *Koncepcją transportu* sieć transportowa to przede wszystkim przewoźnicy prywatni, w szczególności firma „Ogro-Trans” zapewniająca dowozy w większości terenów zabudowy mieszkaniowej na terenie gminy. Osoby z obniżoną mobilnością mają utrudnioną możliwość dotarcia do miejsca pracy lub świadczenia usług społecznych i zdrowotnych (np. Gumniska, Brzeźnica, Stasiówka, Kochanówka – miejscowości z bardzo małą liczbą kursów, źle oceniona jakość usługi transportowej, Pustków- przysiółki wsi nie posiadają jakichkolwiek połączeń komunikacji zbiorowej). Problem stanowi również dotarcie z miejsca zamieszkania- domu, mieszkania na przystanek autobusowy lub inne miejsce, z którego wykonywana jest usługa transportowa. U osób z obniżoną/utrudnioną mobilnością, dysfunkcją narządu wzroku lub innymi problemami z funkcjonowaniem skorzystanie z przewozów komunikacji publicznej/zbiorowej jest mocno utrudnione lub niemożliwe. Funkcjonujący na terenie gminy przewóz osób, w szczególności prywatny, wykonywany jest niedostosowanym taborem, z wąskimi przejściami z przodu pojazdów oraz wąskimi odstępami między siedzeniami, bez możliwości przewożenia np. wózków inwalidzkich. Krawężniki znajdujące się na przystankach autobusowych są wysokie, same przystanki autobusowe nie odpowiadają swoją organizacją osobom poruszającym się na wózkach inwalidzkich lub z dziecięcymi wózkami.

Personel wykonujący przewozy, w opinii uczestników badania sondażowego prowadzonego przez Gminę Dębica, wskazywany jest jako nie umiejący skutecznie komunikować się z osobami z niepełnosprawnością, mający problem z podmiotowym podejściem do osoby z niepełnosprawnością, często traktujący osoby z niepełnosprawnością jako osoby o niższej inteligencji, nierozumiejące komunikatów, traktowane są dziecinnie, infantylnie, nieadekwatnie do rzeczywistości istniejącej niepełnosprawności czy ograniczenia psychoruchowego. Z związku z powtarzającymi się argumentami, opiniami dotyczącymi braku przygotowania osób świadczących usługi w przestrzeni społecznej na obecność w niej osób z niepełnosprawnością, w tym niepełnosprawnością ruchową lub psychoruchową, planowane jest podjęcie działań edukacyjnych skierowanych do usługodawców, które podniosłyby świadomość w zakresie funkcjonowania osób z różnymi rodzajami niepełnosprawności w przestrzeni publicznej, skutecznej, podmiotowej komunikacji oraz reagowania ze zwiększoną empatią.

Niemожność prowadzenia samochodu własnego powoduje uzależnienie od osób trzecich, w tym innych członków rodziny, co obciąża system socjalny i uniemożliwia pełne uczestnictwo w

życiu społecznym i zawodowym całych rodzin, a nie tylko osób faktycznie dotkniętych niepełnosprawnością lub czasowym ograniczeniem mobilności.

Skomunikowane miejscowości mające połączenie z siedzibą gminy, gdzie mieszczą się główne ośrodki administracyjne, zdrowotne, miejsca pracy, pozostawiają pewien obszar do rozwoju i podniesienia jakości usług. Dojazd do miasta Dębica jest możliwy, jednak samo poruszanie się w przestrzeni miejskiej stanowi wyzwanie dla osób z niepełnosprawnością oraz o obniżonej mobilności. Istniejące rozwiązania komunikacyjne są satysfakcjonujące tylko dla części użytkowników, w związku z powyższym konieczne jest wprowadzenie zmian w organizacji transportu na terenie gminy, w szczególności stworzenie udogodnień dla osób znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji zdrowotnej i społecznej.

5. Propozycje sposobów zaspokojenia potrzeb transportowych (w tym szczególnie sposób organizacji usług) osób z potrzebą wsparcia w zakresie mobilności

Realizacja usługi transportowej door-to-door w Gminie Debica to model świadczenia usług transportowych przez jednostkę samorządu terytorialnego poprzez zakup pojazdu dostosowanego do przewozu osób z potrzebami wsparcia w zakresie mobilności. Zakup środka transportu oraz realizacja wsparcia dla mieszkańców po wielowariantowej analizie, zdaje się być najkorzystniejszym rozwiązaniem pozwalającym na maksymalne wykorzystanie środków finansowych na realizację usługi w okresie trwania projektu oraz po jego zakończeniu. W ramach usługi zatrudniony zostanie kierowca samochodu, który zapewni przewóz osób z miejsca zamieszkania do miejsca docelowego oraz asystent osób niepełnosprawnych, pomagający osobom z ograniczoną mobilnością podczas przewozu oraz w dotarciu do i z pojazdu. Dla zapewnienia wysokiej jakości usługi zatrudniony zostanie również dyspozytor, który będzie nadzorował poprawność zgłoszeń, planował trasy przejazdu, optymalizował rozwiązania i reagował na pojawiające się komplikacje.

Usługa transportowa door-to-door została doprecyzowana w *Regulaminie realizacji usługi door-to-door*. Regulamin oraz Koncepcja są ze sobą spójne i określają katalog osób uprawnionych do skorzystania z usługi door-to-door oraz regulują zasady i wymogi dotyczące indywidualnej organizacji przewozu:

1. Z usługi skorzystają osoby, które ukończyły 18 lat, posiadają lub nie posiadają orzeczenie o stopniu niepełnosprawności a ich stan zdrowia powoduje konieczność i uzasadnienie skorzystania z usługi. Grupą docelową są w szczególności osoby na wózkach inwalidzkich, poruszające się o kulach oraz o ograniczonej możliwości poruszania się; osoby niewidome i słabowidzące, głuche i słabosłyszące; osoby głuchoniewidome; osoby z niepełnosprawnością psychiczną i intelektualną wymagające wsparcia w funkcjonowaniu; osoby starsze oraz w podeszłym wieku, kobiety w ciąży. Osoby korzystające z przewozów są mieszkańcami gminy Dębica.
2. Wszystkie dane dotyczące użytkowników usługi (dane osobowe), dane dotyczące zgłoszeń i wyjazdów, wszystkie wymagane oświadczenia, deklarację, zaświadczenia lekarskie, orzeczenia o stopniu i rodzaju niepełnosprawności oraz wszystkie inne dokumenty podpisywane przez uczestników usługi będą gromadzone przez organizatora usługi tj. Gminę Dębica współdziałając z Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Dębicy i będą nadzorowane przez Inspektora Danych Osobowych.
3. Usługa obejmuje pomoc w wydostaniu się z mieszkania/domu, przejazd do miejsca docelowego wraz z pomocą dostania się do określonej instytucji oraz sprawny powrót do miejsca odbioru. Usługa jest realizowana w sposób zindywidualizowany, jednak

dopuszcza się możliwość równoczesnego przewozu więcej niż 1 osoby wymagającej wsparcia, jeśli pozwoli to na skierowanie usługi do szerszego grona odbiorców i nie wpłynie na jakość tej usługi. Do dyspozycji uczestników będzie zatrudniony asystent osoby niepełnosprawnej oraz kierowca. Za planowanie trasy oraz optymalizację wykorzystania środka transportu odpowiada dyspozytor.

4. Usługa door-to door realizowana będzie dla mieszkańców gminy Dębica na terenie całej gminy, z możliwością dojazdu do miejscowości i instytucji znajdujących się poza granicami administracyjnymi gminy, o ile zachowany zostaje cel aktywizacji zawodowej i społecznej wyjazdu.
5. Korzystanie z usługi door-to-door przez uczestników jest usługą dobrowolną i bezpłatną.
6. Do realizacji usługi door-to-door wykorzystywany będzie nowy pojazd dostosowany do przewozu osób z niepełnosprawnościami, w tym osób poruszających się na wózku inwalidzkim (maksymalnie 9 osobowy).
7. Informacja o realizacji usługi door-to-door będzie podawana do publicznej wiadomości poprzez umieszczenie jej na stronie internetowej Urzędu Gminy Dębica oraz Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dębicy, tablicach informacyjnych znajdujących się na terenie gminy, profilach instytucji gminnych w mediach społecznościowych oraz tradycyjnych mediach lokalnych. Informacja będzie przekazywana do mieszkańców za pośrednictwem organizacji pozarządowych (w tym Ochotniczych Straży Pożarnych) oraz kościołów i związków wyznaniowych działających na terenie gminy. Informację o świadczeniu usług podaje się do wiadomości placówek edukacyjnych, sportowych, kulturalnych oraz świadczących usługi w zakresie ochrony zdrowia.
8. Osoba zainteresowana skorzystaniem z usługi składa zapotrzebowanie na przejazd samochodem z określeniem konieczności przystosowania lub nie środka transportu do potrzeb osób z niepełnosprawnością w czasie nie krótszym niż 48 godzin przed terminem planowanej usługi, za pośrednictwem: numeru telefonu zamieszczonego na stronie internetowej Gminy Dębica, w tym poprzez wysłanie wiadomości tekstowej sms; poprzez wiadomość e-mail na adres wskazany w informacji o świadczeniu usługi; poprzez zgłoszenie za pośrednictwem formularza on-line dostępnego na stronie GOPS Dębica; poprzez złożenie deklaracji chęci skorzystania z usługi w formie papierowej w siedzibie Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dębicy. Zgłoszeń można dokonywać w dni robocze, od poniedziałku do piątku, w godzinach 8-15. Przy zamówieniu usługi konieczne jest podanie imienia, nazwiska, adresu zamieszkania, numeru telefonu lub adresu e-mail, adresu docelowego miejsca dotarcia oraz wskazania celu skorzystania z przewozu. Konieczne jest również podanie daty wykonania usługi, godziny przyjazdu pojazdu do miejsca zamieszkania odbiorcy

oraz szacunkowej godziny powrotu. Konieczne jest określenie, czy osoba zamawiająca usługę wymaga wsparcia asystenta osoby niepełnosprawnej oraz czy przewóz będzie w obecności opiekuna prywatnego lub osoby zależnej. Zgłoszenia należy dokonać nie później niż 2 dni przed planowanym skorzystaniem z przewozu. Czas oczekiwania na potwierdzenie przyjęcia zamówienia na usługę nie przekracza 24 godzin.

9. Każda osoba, która skorzystała z usługi door-to-door ma prawo wyrażenia swojej opinii, reklamacji bądź uwag związanych z usługą – składane są one za pośrednictwem poczty e-mail lub w siedzibie organizatora usługi, zgodnie z wzorem formularza reklamacji i zachowaniem standardów dostępności.
10. Usługobiorca opierając się na opinii, uwagach, sugestiach osób, które skorzystały z usługi door-to-door podlega kwartalnej ocenie także, pod kątem dotarcia z informacją do potencjalnych odbiorców. Na podstawie prowadzonej ewaluacji mogą być dokonywane korekty w zakresie realizacji usługi, przy czym nie mogą one w sposób istotny naruszać/zmieniać jej jakości oraz formy. Dane dotyczące oceny jakości świadczonej usługi zbierane są celem opracowania zbiorczego dotyczącego monitorowania i kontroli jakości, zbierane są anonimowo i w sposób dobrowolny względem zleceniobiorców.
11. Złożone skargi za pośrednictwem poczty e-mail lub w siedzibie organizatora usługi, zgodnie z wzorem formularza reklamacji i zachowaniem, dotyczące usługi door-to-door, będą rozpatrywane w terminie nie dłuższym niż 14 dni kalendarzowych od dnia wpływu zgłoszenia za pośrednictwem poczty e-mail lub poczty tradycyjnej.

W ramach usługi door-to-door przewidziana jest także usługa transportowa osoby objętej wsparciem wraz z prywatnym opiekunem, gdy zachodzi taka uzasadniona konieczność. W takiej sytuacji opiekun ma prawo do przewozu wraz z podopiecznym, jednakże tylko w ramach świadczonej usługi.

Należy również zaznaczyć, że nie wszyscy uczestnicy będą mogli skorzystać z usługi door-to-door. Określono osoby wykluczone z możliwości skorzystania z usługi, w tym osoby, które nie ukończyły 18 roku życia bądź są osobami nieuprawnionymi do skorzystania z przejazdu np. samodzielny przejazd opiekuna osoby niepełnosprawnej. Przewidziano także czasowe wykluczenia z możliwości skorzystania z usługi transportowej m.in. w przypadku:

- dwukrotnego nieodwołania kursu w wyznaczonym czasie (odwołanie nastąpiło później niż na 12 godzin przed planowaną usługą) lub odwołanie go w sposób uniemożliwiający korektę linii przejazdu (z wyjątkiem sytuacji losowych, których zamawiający nie mógł skutecznie przewidzieć w momencie zamawiania usługi, np. nagłe pogorszenie stanu

zdrowia skutkujące pobytem w szpitalu) skutkuje czasowym zawieszeniem możliwości korzystania z usługi przez daną osobę w okresie 3 miesięcy,

- notorycznych odwołań lub braku odwołań zamówionych kursów – wykluczenie z korzystania z usługi door-to-door przez okres co najmniej 6 miesięcy.

Usługa transportowa door-to-door będzie dokonywana za pomocą samochodu dostosowanego do przewozu osób z niepełnosprawnościami, które mogą przewozić maksymalnie 9 osób w tym osobę na wózku inwalidzkim. Auto zostanie zakupione w ramach środków finansowych pochodzących z konkursu pn.: „Usługi indywidualnego transportu door-to-door oraz poprawa dostępności architektonicznej wielorodzinnych budynków mieszkalnych” współfinansowanego ze środków Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój (PO WER) na lata 2014-2020.

W ramach realizacji usługi skorzysta z niej około 268 osób (unikalne dane osobowe), które wymagają wsparcia asystenta w czasie podróży. Dodatkowo określa się, że w skali miesiąca zostanie wykonanych około 300 przejazdów.

Użytkownikami usługi door-to-door będą również osoby z niepełnosprawnościami oraz innymi dysfunkcjami, czasowymi lub stałymi, ograniczającymi mobilność

tj.:

- 75 osób z niepełnosprawnością ruchowa,
- 103 osoby z trudnościami w poruszaniu się, jednak nie posiadające orzeczenia o niepełnosprawności; w tym kobiety w ciąży;
- 90 osób w wieku senioralnym.

6. Powiązanie proponowanego sposobu świadczenia usług transportowych dla osób z ograniczoną mobilnością z działaniami podejmowanymi na rzecz aktywizacji społeczno-zawodowej osób z potrzebą wsparcia w zakresie mobilności i planowanymi działaniami JST, mającymi na celu poprawę dostępności przestrzeni dla osób z potrzebą wsparcia w zakresie mobilności

Gmina Dębica podjęła starania przekształcenia Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Centrum Usług Społecznych oraz wprowadzenia usługi asystenta osobistego osoby niepełnosprawnej- dotychczas nie realizowanej na terenie Gminy. Ponadto podjęła działania zmierzające do powstania Centrum Opiekuńczo-Mieszkalnego, gdzie wsparciem objęte byłyby osoby ze znacznym oraz umiarkowanym stopniem niepełnosprawności, realizowana poprzez opiekę dzienną i całodobową oraz opiekę wytchnieniową. Planowana w ramach realizacji projektu door-to-door usługa jest więc spójna z działaniami planowanymi oraz działaniami już realizowanymi, mającymi na celu poprawę dostępności przestrzeni dla osób z ograniczoną mobilnością.

Z usługi transportowej będą mogli skorzystać także kobiety w ciąży w celu wizyty lekarskiej bądź załatwienia sprawy urzędowej, osoby dorosłe z niepełnosprawnościami, które posiadają orzeczenie o niepełnosprawności lub ich stan zdrowia ewidentnie wskazuje na trudności z poruszaniem się m.in. poruszające się przy pomocy sprzętu wspomagającego (kul, lasek, balkoników, protez). Usługa transportowa door-to-door będzie kierowana do wszystkich osób pełnoletnich wymagających wsparcia w zakresie mobilności, których szeroki katalog jest przedstawiony w zapisach programu *Dostępność +*.

Gmina Dębica oraz gminne jednostki organizacyjne jak Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dębicy, zrealizowali szereg działań mających na celu dostosowanie przestrzeni publicznej do potrzeb osób z niepełnosprawnościami oraz ich aktywizację lojalnej społeczności. Działania te to nie tylko sposób zadań własnych Gminy, zatrudnianie odpowiedniej, wysoko wykwalifikowanej kadry, stosowanie ułatwień związanych z obsługą osób z niepełnosprawnością i wdrażanie standardów dostępności np. treści internetowych. Jest to również szereg działań o charakterze inwestycyjnym, poprawiającym infrastrukturę użyteczności publicznej oraz budowanie nowych obiektów zgodnie z zasadami uniwersalnego planowania, pozbawionych barier architektonicznych uniemożliwiających samodzielne korzystanie przez np. osoby z niepełnosprawnością ruchową. Gmina Dębica prowadziła lub realizowała przedsięwzięcia mające na celu poprawę dostępności budynków użyteczności publicznej, urzędów, poprawy jakości dróg, chodników czy mające na celu aktywizację społeczności, które przedstawiono w tabeli 3.

Tabela 3 Projekty zrealizowane na terenie Gminy Dębica

Lp.	Tytuł projektu (zakres)	Wartość całkowita	Wartość dofinansowania	Źródła	Uzasadnienie związku z projektem
1	Czas na aktywność w gminie Dębica	2 626 277,41 zł	2 232 335,80 zł	Program Operacyjny Kapitał Ludzki 7.1. Rozwój i upowszechnienie aktywnej integracji	Celem projektu było podniesienie poziomu aktywności zawodowej.
2	Przebudowa budynku przedszkola w Pustkowie-Osiedlu	1 717 027,06 zł	558 721,00 zł	Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020 6.4. Infrastruktura edukacyjna	W ramach projektu została wykonana pochylnia dla niepełnosprawnych jak również przebudowa schodów zewnętrznych.
3	Rozbudowa sali gimnastycznej przy ZS w Głobikowej	2 694 360,42 zł	757 179,70 zł	Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020 6.4. Infrastruktura edukacyjna	Została wybudowana sala gimnastyczna wraz z częścią dydaktyczno-techniczną, która została zaprojektowana zgodnie z zasadami uniwersalnego projektowania.
4	Rozbudowa budynku Zespołu Szkół w Brzeźnicy o żłobek z zapleczem towarzyszącym	2 091 850,74 zł	838 812,81 zł	Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020 6.2. Infrastruktura ochrony zdrowia i pomocy społecznej	W ramach projektu zostało rozbudowany zespół szkół o część przeznaczoną na żłobek z gabinetami medycyny szkolnej oraz łącznikiem komunikacyjnym. Wykonano powierzchnię utwardzoną, pochylnię, miejsca postojowe oraz budowę zjazdu z drogi publicznej gminnej.

Źródło: Opracowanie własne

Realizacja usługi door-to-door dedykowana osobom o obniżonej mobilności oraz wymagającym wsparcia w tym zakresie wpisuje się w szereg innych działań o charakterze prospołecznym, aktywizacyjnym oraz zwiększającym aktywność zawodową. Realizacja usługi, przy korzystnych warunkach epidemicznych, wpłynie w sposób pozytywny na już realizowane działania z zakresu pomocy społecznej oraz aktywizacji i integracji lokalnej ludności, realizowane poprzez jednostki samorządu terytorialnego oraz organizacje pozarządowe. Poprawa mobilności osób starszych i z niepełnosprawnością pomoże w ich aktywizacji oraz zwiększeniu częstotliwości kontaktów społecznych, przyczyni się do zwiększenia skali działań realizowanych wspólnie z sektorem pozarządowym działającym na rzecz osób dorosłych i starszych.

Na terenie gminy oraz w gminach ościennych funkcjonują podmioty gospodarcze chętnie zatrudniające osoby z niepełnosprawnościami (np. z terenu gminy Dębica w Autodistribution Polska Aftermarket Sp. z o.o. zatrudnionych jest 31 osób, w Zakładzie Elektromechanicznym "ERHEM": 24 osoby). Możliwość skorzystania z usługi transportowej wpłynie korzystnie na odsetek zatrudnienia osób z niepełnosprawnością i obniżoną mobilnością, w dłuższej perspektywie odciążając system wsparcia socjalnego.

W związku z tym, że zgodnie z założeniami projektu badany będzie stopień wpływu uruchomienia usług transportowych door-to-door na aktywizację społeczno-zawodową użytkowników/użytkowniczek tych usług konieczne jest wskazanie w Koncepcji transportu mierników ilościowych i sposobu oceny stopnia wykorzystania usług door-to-door dla aktywizacji społeczno-zawodowej.

Wskaźnikami w tym zakresie będą:

- odsetek użytkowników lub użytkowniczek, którzy/które skorzystali/skorzystały z usługi transportowej door-to-door w celu aktywizacji społeczno-zawodowej w relacji do wszystkich użytkowników/użytkowniczek korzystających z tych usług,
- odsetek przejazdów w ramach usług transportowych door-to-door wykorzystywanych w celach aktywizacji społeczno-zawodowej w relacji do wszystkich przejazdów (zakładając, że niektóre osoby będą korzystały wielokrotnie z usług).

Podsumowując- dokonana analiza istniejących rozwiązań komunikacyjnych na terenie gminy wiejskiej Dębica oraz przegląd działań realizowanych na terenie Gminy oraz ościennych nakazuje stwierdzić, że w dotychczasowym kształcie jest ona, w percepcji osób z niepełnosprawnością i obniżoną mobilnością, zaspokojona w sposób niewystarczający. W związku z powyższym gmina Dębica zrealizuje usługi transportowe door-to-door skierowane do osób wymienianych w katalogu osób wymagających wsparcia w zakresie mobilności z powodów zdrowotnych, w sposób stały lub czasowy, dla których korzystanie z publicznego środka transportu jest utrudnione, niekomfortowe, a przewóz przy pomocy prywatnego samochodu jest niemożliwy do realizacji. Wprowadzenie tej usługi na terenie gminy wpisuje się w szereg innych działań kierowanych do jej mieszkańców, w tym osób z niepełnosprawnościami oraz o obniżonej mobilności.